

Global express

A ACTUALIDADE NA AULA

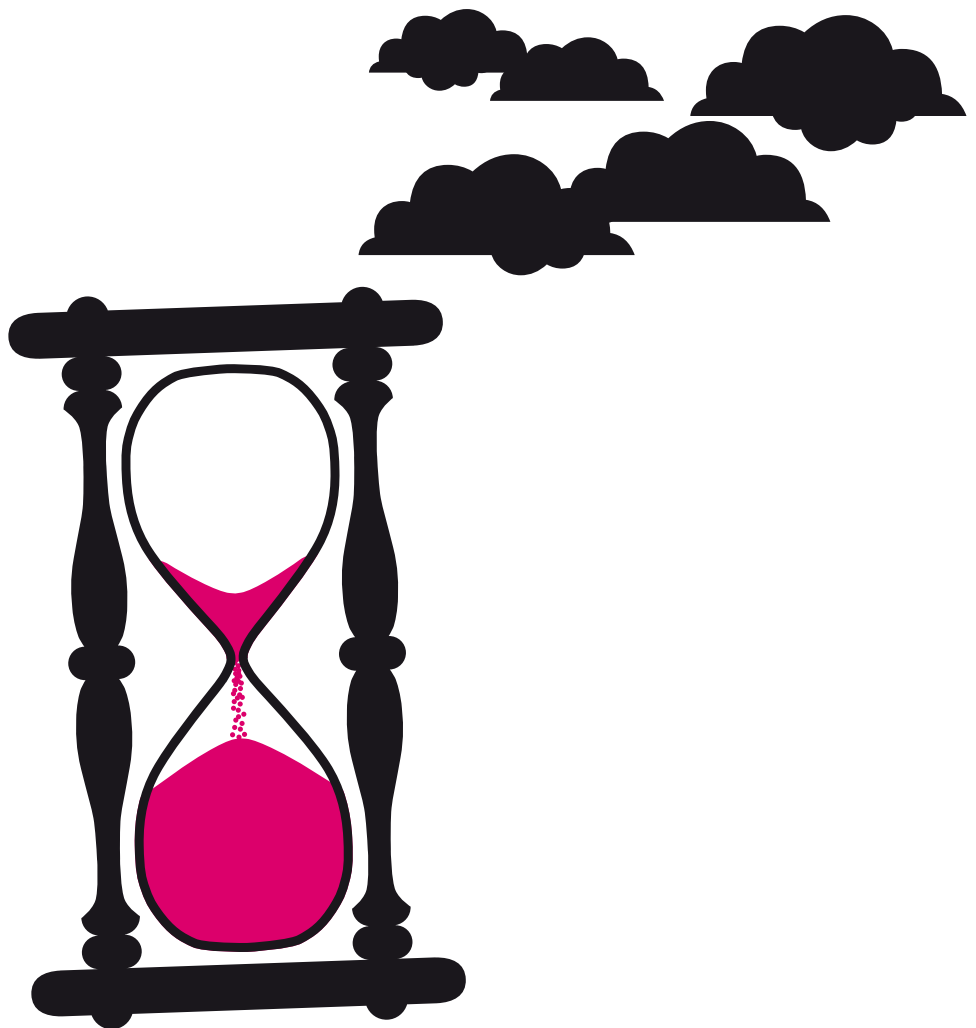
16

► Dossier | Guía Didáctica | Actividades

Copenhague: última chamada

SUMARIO

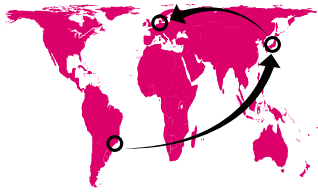
- p. 2 Do Río a Copenhague, pasando por Kioto
- p. 3 As boas noticias
- p. 4 Todos sufrimos as consecuencias... mais non na mesma medida
- p. 5 Camiño a Copenhague
- p. 5 As claves do problema
- p. 6 Xigantes ou felices? Mudar a idea de progreso
- p. 6 Responsabilidades dos países...
- p. 7 ... e das persoas
- p. 7 Propostas para o Goberno español

O Cumio de Copenhague decide en decembro o que pasará despois do Protocolo de Kioto que termina. Pode ser unha das últimas oportunidades de frear a mudanza climática.

Este *Global express* ofrece elementos para reflexionar sobre a transcendencia do Cumio para facer fronte ao quecemento global, así como suxestións para unha acción cidadá imprescindible para que os nosos representantes políticos actúen con responsabilidade en Copenhague.

Do Río a Copenhague, pasando por Kioto

A finais deste ano, reuniranse en Copenhague os representantes das 170 nacións asinantes da Convención Cadro das Nacións Unidas sobre a mudanza climática (UNFC) para acordar unha nova resposta internacional ao quecemento global e á mudanza climática. Se tiveren éxito, o resultado principal será un pacto global sobre a forma de reducir os gases nocivos de efecto invernadoiro, en qué proporción e en qué prazos, que entraría en vigor en 2012, data en que prescribe o Protocolo de Kioto¹.

O Cumio da Terra (Río de Xaneiro, 1992) acordou a Convención Cadro sobre mudanza climática da ONU, cuxo obxectivo último é estabilizar “a concentración de gases de efecto invernadoiro (GEI) na atmosfera a un nivel que preveña perigosas interferencias antropoxénicas co sistema climático”.

En 1997, 34 países industrializados subscribiron, na cidade que lle dá nome, o Protocolo de Kioto, un instrumento do convenio que debía entrar en vigor aos 90 días de ter sido ratificado polo menos por 55 países cuxas emisións representaran o 55% das emisións totais. tal cosa non ocorreu até outubro de 2004, coa sinatura de Rusia. Só un dos 34 países asinantes non o ratificou, os Estados Unidos, cuxas emisións representaban en 2004 o 22,2% do total mundial.

Para inverter ou polo menos frear o proceso de quecemento global, o convenio sinala compromisos comúns, mais diferentes responsabilidades. Os países industrializados aparecen no anexo 1: Unión Europea, Estados Unidos, Xapón, Suecia, Noruega, Canadá, Nova Celandia, Australia e Rusia. Os países da ex URSS forman o anexo 2, baixo a denominación de “economías en transición”. As obrigacións que lles corresponden a uns e outros son de diferente magnitude. Os chamados países “en desenvolvemento” (que inclúen desde países pobres

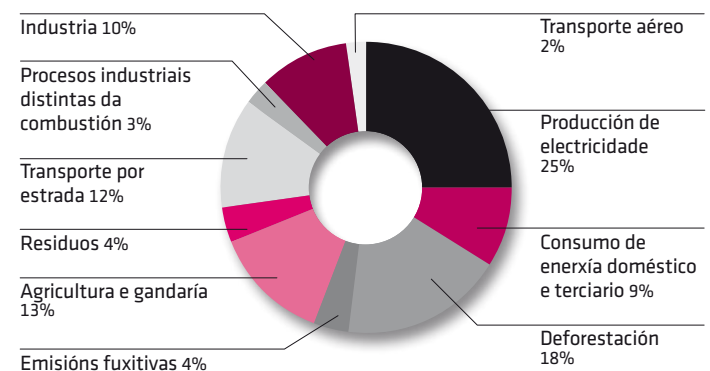
até Qatar, Corea do Sur ou Arabia Saudita) están noutro sección: fan parte do Protocolo, mais non teñen obriga de asumir obxectivos de redución.

Os países asinantes comprometéronse a reducir un 5% (con relación aos seus respectivos niveis de 1990) as emisións de gases de efecto invernadoiro até 2012. Porén, en maio de 2008 soubóse que a concentración de dióxido de carbono na atmosfera atinxira unha cifra máxima: 387 partes por millón (ppm), segundo medicións realizadas desde o Observatorio Mauna Loa, en Hawai. Isto significaba un aumento do 30% nun século, en relación á concentración de 300 ppm que Svante Arrhenius publicaba en 1895 nos primeiros artigos científicos sobre o aumento do efecto invernadoiro. Entre 1970 e 2000, a concentración aumentou unhas 1,5 ppm por ano, mais desde 2000 até 2007 o crecemento medio foi de 2,1 ppm. A principios de 2008 íamos a toda velocidade para unha concentración de 450 ppm nun prazo de 30 anos.

A crise económica representou unha freada para o aumento de emisións. Que se converta nunha mudanza de tendencia depende das decisións –individuais, colectivas, económicas, políticas– que tomemos, en todos os ámbitos públicos e privados; o que inclúe qué compromisos se asuman en Copenhague.

De onde saíu todo este CO₂?

Fonte: World Watch, núm. 28.

¹ Ver Global express N.º 10: “¿Salvaranos Kyoto?”

Sabías que...

- » ... os países industrializados son responsábeis polo 76% de todos os GEI emitidos historicamente?
- » ... as emisións da China e da India crecen rapidamente, mais a súa responsabilidade histórica

é mínima por causa da súa poboación e da súa curta traxectoria como países industrializados?

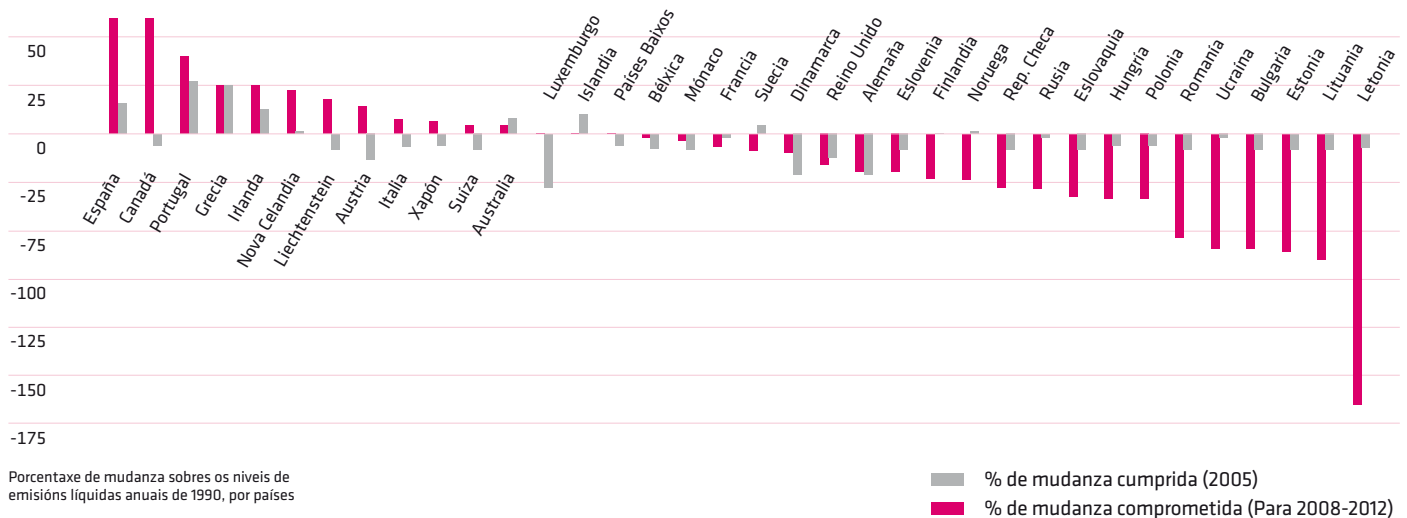
- » ... entre 1950 e 2000 os Estados Unidos emitiron o 27% de GEI (cunha poboación que só representa o 4,6% do total mundial); o Canadá, o 2%; a Europa Occidental,

o 24%; a antiga Unión Soviética, o 15%; o Xapón, o 5%, e Australia e Nova Celandia, o 1%?

- » ... o resto do mundo, incluídas a China e a India, emitiron algo menos do 20%?

Os 36 países "Kioto": promesas e cumprimentos

Fonte: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Kyoto_Protocol_signatories

As boas noticias

Desde a sinatura do Protocolo de Kioto ocorreron moitas cousas no mundo, e algunhas delas convidan á esperanza. Talvez a primeira, pola súa relevancia, sexa que este problema, que tanto afecta a Humanidade, deixou de ser patrimonio de círculos científicos ou moi concienciados e fíxose un espazo cada vez maior nas preocupacións da cidadanía e nos medios de comunicación, que ofrecen cada vez con maior frecuencia datos, análises e testemuños.

Hai cinco anos, o mundo continuaba enleado na discusión sobre se había ou non mudanza climática e se era ou non inducida polos seres humanos. Hoxe, a controversia xa é cousa do pasado, e quen manteñen posicións escépticas son cada vez máis marxinais e, segundo o último relatorio anual do Worldwatch Institute, *O mundo perante o quecemento global*, “sempre a soldo das empresas que se verán prexudicadas polas medidas que será necesario adoptar”. Houbo dous marcos decisivos neste camiño.

En outubro de 2006, foi publicado o relatorio Stern, *A economía da mudanza climática*, elaborado por encomenda do Goberno británico, que deixaba ben claro que a solución á mudanza climática é accesíbel, máis accesí-

bel que non facer nada. En 2007, a cuarta avaliación do Grupo Intergobernamental de Especialistas sobre a Mudanza Climática (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) estableceu un consenso científico esmagador en torno da realidade do quecemento global e a súa orixe na actividade humana.

A partir de entón, todos os gobernos, polo menos sobre o papel, comparten este consenso e poñen en marcha medidas, aínda que con frecuencia son insuficientes e se anulan con outras políticas dos mesmos gobernos. A mudanza climática e a redución de emisións de gases de efecto invernadoiro adoitan ser temas fixos das axendas nas reunións do G8 (grupo dos oito países máis industrializados), do G20 e de todas as reunións de alto nivel que se organizan.

Non obstante, o que resta por facer é moito e pode facerse mellor. O Relatorio sobre Desenvolvemento Humano de 2007-2008, dedicado a este tema, denunciaba que “mentres os gobernos recoñecen a realidade do quecemento global, as medidas políticas continúan a estar por baixo do mínimo necesario para resolver o problema. Neste sentido, hai unha fenda enorme entre a evidencia científica e a resposta política”.

“O 2 de febreiro de 2007 pasará á historia como o día en que desapareceron as dúbidas acerca de se a actividade humana está a provocar a mudanza climática”

Achin Steiner, director do Programa das Nacións Unidas para o Medio Ambiente, na presentación do relatorio dedicado aos Fundamentos da Ciencia Física, incluído no Cuarto Relatorio de Avaliación do IPCC.

Todos sufrimos as consecuencias... mais non na mesma medida

Mentres os pobres viven deixando na Terra unha pegada ecolóxica case imperceptíbel, soportan o groso das consecuencias da xestión non sustentábel da nosa interdependencia ecolóxica. O relatorio de Oxfam Internacional *Evidencia que doe* refire que actualmente hai uns 26 millóns de desprazados por causas directamente relacionadas coa mudanza climática e que, a mediados de século, a cifra pode chegar a 200 millóns. Moito antes, en 2015, 375 millóns de persoas poden ser vítimas de desastres pola mesma causa.

No ano 2008, máis de 3,8 millóns de persoas do **estado indio de Bihar** víronse afectadas polas inundacións, que anegaron máis de 100.000 hectáreas de terras. Tarzumul Haq, traballador agrario da aldea de Katiya, forzado a se desprazar coa súa familia a un campo de refuxiados próximo da fronteira co Nepal, viu cómo a auga acababa co gando e os cultivos: “non teño diñeiro. Todo o grao que acumulara [...] levouno a auga. O propietario das terras ficou mesmo sen colleita e sen pertenzas e, por tanto, non nos pode axudar. As augas tardarán en desaparecer e perderanse polo menos dúas colleitas. Como vou alimentar a miña familia?”.

O furacán *Katrina* constituíu un poderoso recordatorio da fragilidade humana perante a mudanza climática mesmo nun país desenvolvido, en especial cando os impactos interactúan con iniquidades institucionalizadas.

Mais a vulnerabilidade perante as crises é desigual. Á medida que aumenta o nivel do mar, cidades como Londres e Los Ángeles enfróntanse ao risco de inundacións, mais os seus habitantes están protexidos por modernos sistemas de defensa. Polo contrario, cando o quecemento global altera os padróns climáticos no **Corno da África**, significa a perda de colleitas e a fame negra, o que as mulleres e as mozas deban dedicar longas horas do día a buscar auga. A verdadeira vulnerabilidade fronte á mudanza climática vinculada a tormentas e inundacións dáse nas comunidades rurais que habitan os deltas de grandes ríos como o Ganges, o Mekong e o Nilo, e nos asentamentos precarios que crecen sen control nas cidades do Sur.

Os desastres concentráronse nos países empobrecidos. Por exemplo, entre 2000 e 2004, cerca de 262 millóns de persoas foron afectadas por desastres climáticos todos os anos e máis do 98% delas vivían en países en desenvolvemento. Nos da Organización de Cooperación e Desenvolvemento Económico (OCDE), un de cada 1.500 habitantes foi afectado por un desastre climático, mentres que para os países do Sur, a proporción é de un en cada 19. A isto súmase o feito de que a vulnerabilidade das persoas está estreitamente unida á pobreza. Segundo o relatorio de Oxfam internacional, *O dereito a sobrevivir*, “nos países ricos, nun desastre dado morren unha media de 23 persoas; nos países menos desenvolvidos, a media é de 1.052”.

As crises climáticas afectan a vida dos pobres a longo prazo. Por exemplo, na **Etiopía e Kenya**, dous dos países máis propensos ás secas, as crianzas menores de cinco anos teñen un 36% e un 50% máis de probabilidades, respectivamente, de sufriren desnutrición se nacen durante un período de seca. Na Etiopía, iso significou cerca de 2 millóns máis de niños con desnutrición en 2005. En **Níxer**, os menores de dous anos que nacen durante un período de seca son un 72% máis propensos a sufriren atrasos no seu crecemento. Por outro lado, comprobouse que as probabilidades de as mulleres da India nadas durante unha inundación nos anos setenta asistiren á escola primaria se reducían un 19%.

En palabras de Desmond Tutu, ex arcebispo da Cidade do Cabo, encamiñámonos para un verdadeiro *apartheid* no que a adaptación se refire.

Camiño a Copenhague

No camiño cara Copenhague teñen lugar varias reunións preparatorias. Unha delas foi a celebrada polo G8 en L'Aquila (Italia) o pasado mes de xullo, que Arianne Arpa, directora de Intermón Oxfam e portavoz de Oxfam internacional, cualificou de “vergonzosa”. “A redución de emisións de CO₂ –declarou– é necesaria xa, e non en 2050. Non podemos esperar máis 30 anos para ver resultados concretos. É necesario que as emisións se reduzan nun 40% para 2020. A mudanza climática nos ten coa auga ao colo, mais a visión “a curto prazo” dos países do G8 impídelles tomar medidas urxentes”.

“O único pequeno raio de luz en todo este cumio –explicaba– foi o compromiso de fornecer 20.000 millóns de dólares nos próximos tres anos para apoiar a agricultura dos países máis pobres e loitar contra a fame. Mais xa ouvimos grandes compromisos de cifras antes. Máis de

1.000 millóns de persoas atrapadas pola fame non poden esperar.”

O fracaso en Copenhague condenaría o 40% máis pobre da poboación mundial a un futuro con moi poucas oportunidades; agravaría as profundas desigualdades no interior dos países, boicoteando os esforzos destinados a desenvolver un sistema máis inclusivo de globalización, afondando a fenda entre quen teñen moito e quen non teñen case nada. como alerta o relatorio do Programa das Nacións Unidas para o Desenvolvemento (PNUD), “hoxe son os pobres os que levan o peso da mudanza climática; mañá, será toda a Humanidade a que deberá afrontar os riscos asociados ao quecemento global. [...] Por cima de todo, [a mudanza climática] desafíanos a pensar no significado de facer parte dunha comunidade humana que é interdependente en termos ecolóxicos”.

As claves do problema

O punto de partida para evitar a mudanza climática perigosa é recoñecer as súas tres características específicas:

1. A forza combinada da inercia e as consecuencias acumulativas. Unha vez que se emiten, o CO₂ e outros gases de efecto invernadoiro permanecen na atmosfera durante moito tempo. Non hai botóns de retroceso rápido para reducir as acumulacións. As persoas que vivan durante os primeiros anos do século xxii deberán convivir coas consecuencias das nosas emisións, tal como nós estamos agora a vivir as consecuencias das emisións desde a Revolución Industrial.

2. A urxencia é, ademais, un corolario da inercia. Cada ano de retraso en conseguir acordos para reducir as emisións implica máis gases de efecto invernadoiro que se suman ao xa acumulado, consolidando temperaturas máis altas no futuro. Non se encontran facilmente analoxías históricas para explicar a urxencia que reviste o problema. Durante a Guerra Fría, a enorme cantidade de mísiles nucleares dirixidos cara algunhas cidades constituía unha grave ameaza para a seguridade humana; non obstante, “non facer nada” era unha estratexia para a contención dos riscos. Polo contrario, no caso da mudanza climática, non facer nada garante o avance cara unha maior acumulación de gases de efecto invernadoiro e cara á destrución segura do potencial do desenvolvemento humano.

3. A súa escala mundial é a terceira dimensión de importancia. A atmosfera da Terra non distingue de onde

proceden as emisións, o que significa que ningún país por si só pode gañar a batalla. A acción conxunta non é unha alternativa, é unha obriga.

Mudar este panorama esixirá facer profundas modificacións. Se o mundo fose un só país, debería reducir as emisións de gases de efecto invernadoiro á metade antes de 2050 en relación cos niveis de 1990, e despois continuar a aplicar recortes até finais do século xxi. Porén, o mundo non está formado por un único país e, a partir de supostos verosímiles, calculamos que para evitar a mudanza climática perigosa as nacións industrializadas deberían diminuír as súas emisións polo menos un 80% para esa data, con reducións do 30% de aquí ao ano 2020. As emisións dos países en desenvolvemento chegarían a un tope cerca de 2020, para despois aplicar reducións do 20% antes de 2050.

O acordo que substitúa o Protocolo de Kioto podería marcar un novo rumbo se impón límites estritos ás futuras emisións e crea un cadro para a acción colectiva internacional. Poderían adiantarse as negociacións para que as metas cuantitativas estean establecidas en 2010 e fixen aos gobernos metas para os presupostos nacionais de carbono. “A base para unha efectiva mitigación da mudanza climática é a fixación de presupostos de carbono sustentados en reformas radicais das políticas enerxéticas e en medidas gobernamentais que muden as estruturas de incentivos de consumidores e investidores”, sinala o PNUD.

Xigantes ou felices? Mudar a idea de progreso

Facer fronte a esa ameaza creará desafíos a moitos niveis e, talvez o máis importante, porá a proba a forma en que percibimos o progreso. Nada exemplifica de xeito tan claro como o clima que a creación de riquezas económicas non é sinónimo de progreso humano. Coas políticas enerxéticas vixentes, a crecente prosperidade económica irá da man de maiores ameazas ao desenvolvemento humano hoxe e ao benestar das futuras xeracións. Porén, o desenvolvemento económico con altas emisións de dióxido de carbono é síntoma dun

problema máis profundo. Unha das ensinanzas máis difíciles de aceptar da mudanza climática é que o modelo económico que impulsa o crecemento e o concomitante consumo desmedido nas nacións desenvolvidas non é sustentábel en termos ecolóxicos. Continuar a manter o crecemento como sinónimo de progreso e desenvolvemento é incompatíbel cun futuro sustentábel para toda a Humanidade. Por este camiño, algúns creceremos até nos facer xigantes, até romper a casa, que é a Terra. Até perder a medida do humano.

Responsabilidades dos países...

Precisamente por aí veñen as maiores resistencias a chegar a acordos sensatos. En Copenhague (e no camiño que alí conduce, como a reunión previa que terá lugar en Barcelona do 2 ao 6 de novembro, xusto un mes antes do cumio mundial do clima, para ultimar as negociacións) os países tradicionalmente industrializados porán considerábeis obstáculos. As emisións históricas son o referente básico para distribuír responsabilidades e asumir obrigas, un aspecto que en parte se tivo en conta no chamado Mandato de Berlín e no Protocolo de Kioto ao establecer só obrigas de redución de emisións nos países industrializados. Calquera acordo post-Kioto deberá considerar as emisións históricas. A desculpa é evitar a fuga de industrias e empregos aos países que, como a China, non teñen obrigación de reducir as súas emisións nunha primeira etapa; unha especie de *dumping* do carbono.

As economías emerxentes (como a China, India ou Brasil) queíxanse da inxustiza que representa que lles limiten a queima de combustíbeis fósiles, o que frearía o seu desenvolvemento, cando os países tradicionalmente industrializados, causantes do actual estado de cousas, non tiveron este freo. Este argumento refórzase ademais co dato sobre a mesa de que, aínda que, por exemplo, a China máis que duplicou as súas emisións procedentes da queima de carbón na última década, as súas emisións *per capita* están moi por baixo das dos EUA, e inclusive das da Europa. A necesidade de pór límite ás emisións globais esixe que os países industrializados, nos cales recae a responsabilidade da situación actual e que teñen a capacidade para realizar os investimentos necesarios, apoiem financeira e tecnicamente os países en desenvol-

vemento para estes poderen moderar o crecemento das súas emisións e reducilas no futuro, sen comprometer o seu desenvolvemento e a loita contra a pobreza.

Como denuncia o propio PNUD, “as persoas que loitan día a día por melloraren unha vida en condicións de miseria absoluta e fame, deberían ter a primeira prioridade en materia de solidariedade humana. Indubidablemente, merecen algo máis que líderes políticos que se congregan en cumios internacionais e fixan rimbombantes obxectivos de desenvolvemento para que despois esas mesmas metas se socaven pola falta de acción en materia de mudanza climática”.

Outro tanto pode dicirse do **financiamento da adaptación á mudanza climática**. “Os pobres do mundo e as futuras xeracións –continúa o PNUD– non se poden permitir a compracencia e as evasivas que aínda caracterizan as negociacións internacionais sobre mudanza climática. Tampouco poden afrontar a enorme diverxencia entre o que din os líderes do mundo desenvolvido sobre as ameazas da mudanza climática e o que finalmente practican nas súas políticas enerxéticas, as promesas e os feitos”.

O compromiso dos países ricos, até o momento, se reduce a 18 mil millóns de dólares, unha mínima parte dos billóns de dólares que os mesmos países destinaron aos seus sectores bancarios. Pois ben, deses 18 mil millóns prometidos só desembolsaron menos de mil millóns. “de forma deplorábel –denuncia *O dereito a sobrevivir*– están a utilizar o financiamento para a adaptación como baza para as negociacións. Se non tiver lugar un avance real en 2009, o verdadeiro custo deste déficit non se medirá en billóns de dólares, senón en millóns de vidas”.

... e das persoas

A loita contra a mudanza climática é parte da loita pola Humanidade. Gañar a batalla require mudanzas de grande envergadura a moitos niveis: no consumo, en cómo producimos e pomos prezo á enerxía e na cooperación internacional. Mais, por cima de todo, require mudanzas transcendentais no noso xeito de ver a interdependencia ecolóxica, a xustiza social para os pobres do mundo e os dereitos humanos.

Como perante outros problemas ambientais (os gases CFC, o amianto, os transxénicos, etc.), a reacción acostuma ser a seguinte: primeiro négase o problema; despois, ridiculízase ou minimízase, e só se acaban aceptando as medidas necesarias cando o problema é urxente e máis que evidente, o dano xa é considerábel e a presión vence calquera resistencia. E o sentido da “necesidade” das medidas acostuma ser tomar as imprescindíbeis para que nada das nosa vida mude. Por iso é tan importante a acción cidadá.

Mudar está ao noso alcance, sen que debamos facer diso unha traxedia –para traxedia, a que haberá se non facemos nada! É relativamente fácil reducir as emisións procedentes da xeración de electricidade (substituíndo centrais térmicas de carbón por centrais de ciclo combinado de gas natural que emiten a terceira parte por

kWh producido, ou, mesmo mellor, por parques eólicos que non emiten nada), porén é moito máis difícil actuar sobre o transporte. O único sensato é reducir a demanda, promover a cidade densa e con mestura de actividades, e a mudanza modal (desprazamentos en transporte público ou ferrocarril, en lugar de en automóbiles ou avións).

O transporte aéreo representa apenas o 2% do total mundial de emisións de dióxido de carbono, mais estas crecieron un 205% entre 1975 e 2003, e o crecemento acelerarase nos próximos anos. Isto é en boa parte debido ás compañías de baixo custo e ao abaratamento das tarifas, que non reflicten o custo ambiental das súas emisións de dióxido de carbono, óxidos de nitróxeno e as estelas que deixan, ademais do ruído e do enorme impacto dos aeroportos sobre as poboacións veciñas. De feito, o queroseno dos voos internacionais está exento de impostos. As medidas voluntarias de “doar” pequenas cantidades para plantar árbores que compensen as emisións serven de pouco, excepto para tranquilizar a má conciencia dalgúns, e o único razoábel é penalizar fiscalmente os desprazamentos en avión e renunciar a todos os traxectos non necesarios na era da Internet e das vídeoconferencias.

Propostas para o Goberno español

Organizacións e colectivos sociais de diversa índole están a formular propostas, cuxo éxito depende en gran medida da concienciación e do compromiso cidadán. Unha destas plataformas é a **Coalición Clima**, que agrupa 29 organizacións do ecoloxismo, o sindicalismo, a cooperación ao desenvolvemento, a ciencia e investigación e os consumidores, unidas para frear a mudanza climática e paliar os seus efectos.

Como coalición ampla, diversa e representativa da sociedade civil, demanda que o compromiso de España teña como base a eficacia, a equidade, a sustentabilidade, a austeridade e a racionalidade.

Eficacia: frear e reverter o proceso

Coalición Clima pide ao Goberno español que defenda nos procesos de negociación multilateral o establecemento de límites de emisións de gases de efecto invernadoiro que garantan manter os incrementos de temperatura por baixo do “límite de seguridade” de 2º C. En concreto, isto significa límites obrigatorios para os países industrializados que, mediante medidas inter-

nas, permitan unha redución de emisións de polo menos un 30% para 2020 e un 80% para 2050, respecto aos niveis de 1990.

Igualmente, esixe que España se marque obxectivos de redución de emisións de gases de efecto invernadoiro que, en ningún caso, representen obxectivos menos ambiciosos que os establecidos polo Protocolo de Kioto.

Demanda que exista coherencia no conxunto de políticas estatais, autonómicas e locais cos compromisos de mitigación referidos.

Promove o control democrático cidadán sobre as empresas españolas, ao indicar criterios de actuación que permitan ao sector privado participar activamente na consecución dos obxectivos de redución de emisións, e denunciar os comportamentos que os dificulten.

Equidade: mudanza climática e pobreza

Coalición clima pide que España defenda nos procesos de negociación multilateral a inclusión das políticas de adaptación como un alicerce fundamental da acción contra a mudanza climática, con compromisos

de financiamento suficientes, estábeis e adicionais aos compromisos de Axuda Oficial ao Desenvolvemento. En concreto, esixe que España incremente o financiamento das medidas de adaptación necesarias nos países en desenvolvemento, e que chegue no ano 2012 a destinar anualmente para este fin o 0,2% do PIB.

Pide que se facilite a adecuada transferencia de tecnoloxías, con compromisos de financiamento suficiente para os países empobrecidos poderen alcanzar un desenvolvemento humano e sustentábel, sen necesidade de recorrer ao modelo de uso masivo de combustíbeis fósiles ou enerxía nuclear, e avanzar no desenvolvemento das enerxías renovábeis e da eficiencia enerxética.

Esixe coherencia do conxunto de políticas estatais, no ámbito nacional e no internacional, con criterios estritos que garantan a calidade social e ambiental en cuestións como a utilización de mecanismos de desenvolvemento limpo, a promoción de agrocombustíbeis, o financiamento da deforestación evitada, a exportación de tecnoloxías ou de actividade produtiva, etc.

Sustentabilidade: modificar o modelo de desenvolvemento desde as súas bases enerxéticas

Coalición Clima considera que os combustíbeis fósiles son a causa principal da mudanza climática e que, xunto coa enerxía nuclear, representan o maior obstáculo para o desenvolvemento dun modelo enerxético sustentábel.

Pide ao Goberno unha lei de aforro e eficiencia enerxética que contemple un compromiso de redución mínima de enerxía primaria do 20% en 2020 con respecto a 2005, en termos absolutos.

Propón unha contribución das enerxías renovábeis á enerxía primaria dun 30% en 2020 e dun 80% en 2050. Igualmente, o Goberno debe proporse como obxectivo

establecer un cadro de apoio legal, retributivo e de i+d+i para que, garantindo o subministro, as enerxías renovábeis cubran o 50% da produción de electricidade en 2020 e o 100% en 2050. como instrumento para avanzar cara este obxectivo, Coalición Clima propón desenvolver unha lei de enerxías renovábeis.

Esixe as mudanzas legais e técnicas necesarias que permitan exercer a liberdade de escolla da orixe da enerxía consumida.

Pide modificacións no uso da enerxía e ocupación do territorio, encamiñadas a reducir o transporte motorizado e a pór límite ao urbanismo disperso.

Demanda políticas públicas e acordos sociais que potencien a creación de empregos de calidade en sectores como as enerxías renovábeis e a eficiencia enerxética. Ademais, pide que se impulsen medidas de “transición xusta” que palién os posíbeis efectos adversos en traballadores de sectores e zonas afectadas polas medidas de loita contra a mudanza climática.

Austeridade e racionalidade: por un consumo responsable

Coalición Clima informa e promove a mudanza de actitudes sobre as causas da mudanza climática, as súas consecuencias presentes e futuras, e sobre a inxustiza que representa para os máis pobres, buscando unha mudanza de actitudes que apoie as propostas de mitigación e adaptación.

Promove iniciativas concretas que permitan reducir a pegada ecolóxica dos cidadáns, empresas e administracións públicas españolas.

Propón iniciativas concretas de mobilización para a esixencia, por parte da cidadanía, de mudanzas nas políticas públicas e comportamentos de empresas privadas en liña coas propostas recollidas no presente documento.

Para saber máis...

Libros e relatorios

- ▶ **La situación del mundo, 2009. El mundo ante el calentamiento global**
Relatorio anual de The Worldwatch Institute. Icaria. Barcelona, 2009.
- ▶ **Protozoos insumisos**
Araceli Caballero. Intermón Oxfam. Barcelona, 2009.
- ▶ **Evidencia que duele. El cambio climático, la gente y la pobreza**
Oxfam Internacional. Xullo 2009.
www.intermonoxfam.org/UnidadesInformacion/anexos/11050/090706_Evidencia_que_duele.pdf
- ▶ **La crisis del clima. Evidencias del cambio climático en España**
Greenpeace. Madrid, 2009.
www.greenpeace.org/raw/content/espana/reports/090503.pdf

Páxinas web

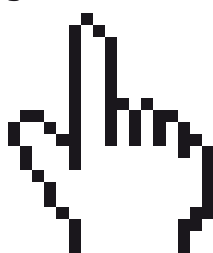
- ▶ **Intermón Oxfam**
www.intermonoxfam.org/cortoycambio
<http://dalelavueltaalmundo.intermonoxfam.org/>
- ▶ **Oxfam International**
www.oxfam.org/es/policy/evidencia-que-duele
- ▶ **Worldwatch**
www.nodo50.org/worldwatch/
- ▶ **Coalición Clima**
www.coalicionclima.org/

Videos

- ▶ **Eco-consumismo**
www.youtube.com/watch?v=MCvylJRj-cw&feature=player_embedded

Visita a nosa web e descárgate o Global express!

www.IntermonOxfam.org/educar/global

N.º 16: Copenhague: última chamada	N.º 8: Xogos Olímpicos
N.º 15: Agrocombustibles	N.º 7: Democracia
N.º 14: Consumo	N.º 6: Armamentismo
N.º 13: Turismo	N.º 5: África e seca
N.º 12: Petróleo	N.º 4: Iraq
N.º 11: Pobreza	N.º 3: Cumio da Terra
N.º 10: Mudanza climática	N.º 2: Arxentina en crise
N.º 9: Emerxencia e solidariedade	N.º 1: Afganistán

Global express pretende xerar preguntas entre os alumnos e as alumnas sobre o que contan os medios de comunicación. Trátase de promover unha visión crítica da realidade, que lles permita comprender o estado do mundo e, en especial, a situación do mundo en desenvolvemento.

Coordinación: Anna Duch e Araceli Caballero.
Edición: Josep Marcé.
Deseño e ilustración: Xavier Alamany e Pepinilla.
Dossier informativo: Araceli Caballero.
Proposta educativa: Israel García, M. Àngels Alié, Marga Florensa, Raquel León e Lucas Pérez.
Tradución: Mário J. Herrero.

Financiado por:

